Utvidgning av naturreservatet Ekered i Laholms kommun.

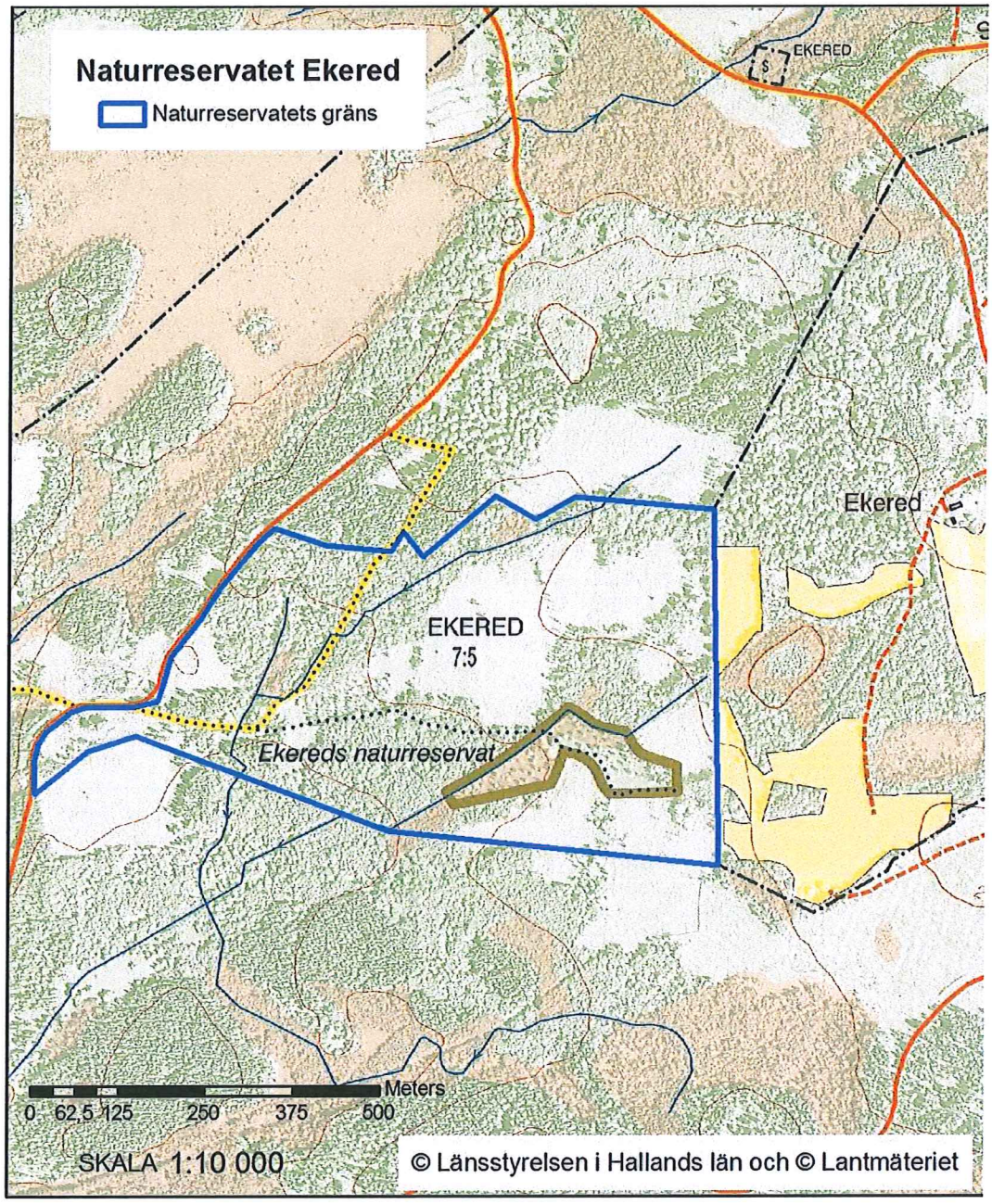

Postadress 301 86 HALMSTAD
Besöksadress Slottsgatan 2
E-post Halland@n.lst.se
Telefon 035 - 13 20 00

Beslut

Länsstyrelsen i Hallands län beslutar med stöd av 7 kap. 4, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken (MB) samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm, att utvidga naturreservatet Ekered med det område som avgränsas av blå heldragen linje på ovanstående karta, med syfte och föreskrifter enligt nedan.

Reservatets gränser ska märkas ut i fält och dess namn ska även fortsatt vara Ekered.

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:
- Beslut om naturreservatet Ekered enligt 7 § naturvårdslagen (SFS 1964:822) från 1976-12-16, dnr 11.122-1751-76.
- Beslut om fastställelse av skötselplan och komplettering av föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen (SFS 1976:484) från 1984-12-18, dnr 11.131-670-78.

Detta beslut ersätter ovanstående beslut. När det vunnit laga kraft upphör därför tidigare meddelade beslut att gälla.

I enlighet med 3§ Förordningen om områdesskydd (SFS 1998:1252) fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Skälen för beslutet

Ekered ligger på Hallandsås, i en trakt med gott om lövsumpskog, ädellövskog samt myr- och våtmarksområden. Inom en radie av 5 km från Ekered finns ytterligare sju naturreservat med höga naturvärden. Naturreservatet Ekered kompletterar dessa reservat med liknande naturtyper samt ett fascinerande kulturlandskap med en mycket lång historia. De högsta naturvärdena är knutna till det två hektar stora slåtterkärret som blev förklarat som naturreservatet Ekered år 1978 och Natura 2000-område år 1995. Den i Halland ovanliga biotopen extremrikkärr finns här liksom en stor mångfald av organismer.

De omgivande markerna utgör ett mycket värdefullt komplement med sin sumpskog, ädellövskog samt öppna marker. Här finns minst 9 rödlistade arter samt 18 stycken regionalt naturvårdsintressanta arter. Redan idag finns flera signalarter för gammal och skyddsvärd lövskog men också stora möjligheter för att med tid och restaureringar kunna återskapa ytterligare miljöer som historiskt sett funnits i området. Exempelvis våta och torra gräsmarker, brynmiljöer och betade lövskogar, det vill säga naturtyper som förr var mycket vanligt förekommande och som idag är bristmiljöer, nödvändiga för många hotade arter.

På grund av sitt gamla och välbevarade odlingslandskap är reservatet också värdefullt ur kulturmiljösynpunkt. Här kan ett tränat öga se spår av jordbruk under många sekel, från gårdsruiner från 1940-talet till bandparceller av tidigmedeltida karaktär. Byn Ekered finns dokumenterad från 1300-talet och spåren av jordbruk kan vara äldre än så. Utvidgningen av naturreservatet Ekered innebär att ett ålderdomligt landskap bevaras

och kulturspår och synliggörs.

Ekered ingår i ett område av riksintresse för friluftsliv och Skåneleden passerar igenom reservatsområdet. Reservatet är viktigt för friluftslivet och kommer med ytterligare satsningar för besökare att kunna bli ett än mer attraktivt besöksmål.

Eftersom rationellt skogsbruk inte är förenligt med bevarandet av arterna i området, bedömer Länsstyrelsen att områdets värden bäst tillvaratas genom ett formellt, långsiktigt skydd. Då området dessutom kräver en del skötsel- och restaureringsinsatser och skötselplan behövs, är naturreservat den lämpligaste skyddsformen.

Det som kan hota värdena är bland annat: avverkning av värdefulla träd, dikning och annan förändring av hydrologin som förändrar förutsättningarna negativt för växter och djur, plantering av främmande trädslag, konkurrens från gran, utebliven hävd eller skötsel vilket förändrar de utpekade Natura 2000-naturtyperna, exploatering samt fragmentering av biotoperna. Även exploateringar strax utanför reservatets gränser kan i vissa fall vara negativa för natur- eller upplevelsevärden.

Ur ett svenskt och internationellt perspektiv har Halland och Sverige ett ansvar att bevara vissa skogar. Ädellövskogar, lövsumpskogar och triviallövskogar med ädellövinslag är utpekade som särskilda ansvarsbiotoper för länet i strategin för formellt skydd av skog i Hallands län. Beslutet följer riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd, Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden samt Sveriges miljökvalitetsmål.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla den biologiska mångfald som är knuten till de förekommande naturtyperna slåtteräng, rikkärr, näringsfattig ekskog, näringsrik bokskog och lövsumpskog. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande habitat och arter. Därigenom skapas möjligheter för arter att sprida sig inom och mellan skyddade områden i trakten.

Syftet är även att åskådliggöra ett småskaligt odlingslandskap, med spår från olika tidsåldrar. Bland annat ett välbevarat fossilt odlingslandskap med medeltida karaktärer. Det är viktigt är att området står under kontinuerlig hävd och att de kulturspår som finns kvar från början av 1900-talet, då byn fortfarande var bebodd, bevaras och åskådliggörs. (Häradsekonomiska kartan från 1920 som referens). Även några av byns äldsta kulturspår från medeltiden, bör om möjligt åskådliggöras.

Naturreservatet ska stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv, natur- och kulturupplevelser. Besökare ska kunna se, uppleva och lära från områdets typiska livsmiljöer, arter och historia. Reservatet ska kunna bidra till att öka kunskapen om hotade arter, lokal historia, naturvårdsbiologi och skötselmetoder.

Syftet ska nås genom att:

- inget rationellt skogsbruk bedrivs inom området och naturliga processer tillåts verka.
- land- och vattenmiljöerna skyddas mot fysisk exploatering.
- restaurering / biologisk återställning av vattendrag och våtmark genomförs där så är gynnsamt och möjligt utan att påverka intilliggande fastigheter.
- omföring/ restaurering av lövsumpskog till slåttermark eller stubbskottäng och hyggen till betesmark.
- röjningar utförs för att öka natur- och kulturvärden i ek- och lövsumpskog eller för att bevara särskilt värdefulla lövträd.
- barrträd avvecklas för att utöka arealen öppen mark och lövskog inom reservatet.
- lämpliga åtgärder vidtas för att informera och underlätta för besökare att uppleva området.
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper ska, inom ramen för gällande beslut enligt 7 kap. 4-6 §§ miljöbalken, beaktas i den löpande skötseln av reservatet, samt att
- inom ramen för gällande beslut enligt 7 kap. 4-6 §§ miljöbalken, beakta de skötselråd som föreslås i aktuella åtgärdsprogram för hotade arter.

Föreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken (MB), om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

1 uppföra byggnad eller anläggning,

2 uppföra mast eller antenn, anlägga luft- eller markledning,

3 anlägga väg,

4 anordna upplag, tippa eller fylla ut,

5 borra, spränga, schakta, gräva, markbearbeta eller bedriva täkt,

6 dika, dikesrensa, dämma eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologi,

7 avverka, gallra, röja, föryngra skog, röja siktgator eller på annat sätt påverka vegetationen,

8 inplantera för området främmande växt- eller djurarter,

9 ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälle eller döda grövre grenar,

10 ta bort eller skada stengärdesgård, odlingsröse eller annan kulturlämning,

11 kalka, gödsla eller sprida bekämpningsmedel, samt att

12 stödutfodra vilt.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § MB ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten tåla åtgärder inom området enligt följande:

13 utmärkning av naturreservatets gräns enligt Naturvårdsverkets anvisningar,

14 avverkning av barr- och lövbestånd enligt bilaga 2,

15 granröjning i hela reservatet,

16 slåtter och/eller stubbskottsbruk på ängsmarken enligt bilaga 2,

17 luckhuggning, naturvårdsgallring och hamling i hela området,

18 röjning av buskar och unga träd samt vårbränning enligt bilaga 2,

19 åtgärder för lövträdsföryngring, såsom anläggning av minihägn, enligt bilaga 2,

20 stängsling och bete i hela området,

21 dämning av diken i hela området,

22 röjning av kulturmiljöer såsom stenmurar, gårdsruiner och fägator i hela området,

23 anläggning och underhåll av anordningar för friluftslivet t.ex. parkeringsplats, markerade stigar, stättor, grindar och informationsskyltar i hela reservatet, samt att

24 undersökningar och dokumentation av mark, vatten samt växt- och djurliv i hela reservatet.

Med stöd av 7 kap. 30 § MB, om rätten att färdas och vistas i reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

25 framföra motordrivet fordon annat än på bilväg,

26 parkera annat än på anvisad plats,

27 medföra okopplad hund,

28 sätta upp tavla, affisch, skylt eller göra inskrift,

29 inplantera för området främmande växt- eller djurarter,

30 skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,

31 skada, plocka eller samla in växter. Plockning av bär, matsvamp och enstaka exemplar av icke fridlysta växter är dock tillåten.

32 utan Länsstyrelsens tillstånd snitsla spår, sätta ut orienteringskontroller, anordna lägerverksamhet eller tävlingar,

33 utan Länsstyrelsens tillstånd genomföra vetenskapliga undersökningar som strider mot föreskrifterna, samt att

34 utan Länsstyrelsen tillstånd samla in insekter, spindlar, snäckor och andra ryggradslösa djur. Enstaka exemplar får dock samlas in under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna och att fällor inte används.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

- förvaltaren av naturreservatet att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna 13-24, (se karta 2A)
- jakträttsinnehavare att använda motordrivet fordon för uttransport av fällt vilt i enlighet med terrängkörningsbestämmelserna.
- jakträttsinnehavare att jaga med hund eller använda hund för eftersök.

Upplysningar:

Länsstyrelsen erinrar om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftet med reservatet, eller som ett komplement till föreskrifterna är bland andra:

2 kap 1, 6-8 § § kulturminneslagen (1988:950)
De fasta fornlämningar som återfinns inom reservatet är skyddande enligt lag. Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.
Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen får vidta de åtgärder som behövs för att skydda, vårda och undersöka en fast fornlämning.

7 kap 27-29 § miljöbalken, Natura 2000
Det krävs tillstånd för att vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. Detta gäller även åtgärder som utförs utanför det aktuella området, om det får effekter inom området.

7 kap 13-18 §§ miljöbalken, strandskyddsbestämmelser
Strandskyddsområde berör de delar av reservatet som ligger inom 100 meter från de bäckar som genomkorsar reservatet. Strandskyddsbestämmelsernas syfte är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Åtgärder som kan skada eller motverka syftet med strandskyddet är förbjudna.

Terrängkörningslagen 1§ (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594)
Körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är, med vissa undantag, förbjuden.

Artskyddsförordningen (2007:845) 4-9§§, fridlysta arter
Många arter är fridlysta enligt artskyddsförordningen. Det innebär att djuren och växterna inte får skadas eller störas, och i många fall även att fortplantnings-områden och viloplatser är skyddade. Alla fåglar, groddjur, kräldjur, fladdermöss samt orkidéer är fridlysta, och dessutom ett urval av andra organismer.

11 kap Miljöbalken, vattenverksamhet, samt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet
Med vattenverksamhet avses bland annat uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar, bortledande av vatten från eller grävning och rensning av vattenområden samt andra åtgärder i vattenområden om åtgärden syftar till att förändra vattnets djup eller läge. Även åtgärder som utförs för att avvattna mark eller som utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för ett visst ändamål är att betrakta som vattenverksamhet (markavvattning).

Uppgifter om reservatet

Namn	Ekered	
Kommun	Laholm	
Församling	Hasslöv	
Areal	33,6 hektar	
Lägesbeskrivning	Hallandsåsen, 4,5 km S-SV Hasslöv.	
Mittkordinater SWEREF 99 TM	N 375892, E 249202	
Naturgeografisk region	Region 8. Nordöst-Skånes skogslandskap	
Fastigheter och markägare	Ekered 7:5	Staten genom Naturvårdsverket
Servitut	Till förmån för: Ängelholm Gåsen 1 Avser: Ledningsrätt, starkström (tangerar gränsen för reservatet).	Till förmån för: Öresundskraft Ängelholm AB
Jakträttsinnehavare	Innevarande avtal giltigt 2013-06-30 – 2018-06-30	Ekereds jaktlag
Förvaltare	Länsstyrelsen	

Intresseprövning

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap 25 § miljöbalken, att val av område, reservatets omfång och föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som skall skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten.

Förenlighet med andra områdesbestämmelser, planer och miljömål

Den del av Hallandsås där reservatet finns är utpekat som riksintresse friluftsliv (MB 3 kap.6 §) samt för rörligt friluftsliv (MB 4 kap 2 §) dvs. som ett område med särskilda hushållningsbestämmelser genom geografiskt riksintresse.

EU-kommissionen har beslutat att den del av området som utgör det gamla reservatet är ett särskilt bevarandeområde - SE0510002, enligt rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, och därmed ingår i nätverket Natura 2000. I beslut och skötselplan har Länsstyrelsen beaktat de värden som varit grund för att området ingår i Natura 2000-nätverket och skötselplanen har utformats i överensstämmelse med bevarandeplanen för Natura 2000-området.

Reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap MB. Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser. Delar av det gamla naturreservatet (slåtterkärret) ingår i naturvårdsprogram för Laholms kommun. Beslutet bedöms inte strida mot kommunens översiktsplan (Framtidsplan 2003). Området berörs inte av detaljplan.

Reservatsbildningen bidrar till att uppnå miljömålen "Levande skogar", "Myllrande våtmarker", "Ett rikt växt- och djurliv" samt "Ett rikt odlingslandskap".

Ärendets handläggning

Området runt den skyddade slåtterängen Ekered uppmärksammades i början på 2000-talet i och med inventeringen Skyddsvärda statliga skogar (SNUS). Områdets granskogar avverkades efter stormskador 2005. Naturvårdsverket förvärvade marken av Sveaskog 2006.

Ett förslag till beslut och skötselplan utarbetades av Länsstyrelsen och sakägarna förelades 2012-12-10 att, enligt 24§ förordningen om områdesskydd, inkomma med synpunkter på förslaget. Samtidigt skickades förslaget på remiss till Laholms kommun, Lantmäteriet, Hallands Botaniska förening, Hasslövs hembygdsförening, Jägareförbundet Halland, Naturskyddsföreningen i Södra Halland, Polismyndigheten i Hallands län, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Trafikverket.

Yttranden har inkommit i ärendet från Laholms kommun, Jägareförbundet Halland, Skogsstyrelsen, SGU, Naturskyddsföreningen i Södra Halland samt Öresundskraft Ängelholm, se sammanställning av synpunkterna samt Länsstyrelsens ställningstagande i bilaga 4.

Ett tillägg till föreskrifterna har gjorts jämfört med remissversionen. Föreskriften dämning av diken (nummer 21), har tillkommit i beslutsdokumentet under 7 kap 6 §, ”åtgärder som markägaren ska tåla”. Naturvårdsverket är ägare till berörd mark och åtgärden har redan tidigare föreslagits i skötselplanen men inte varit med bland föreskrifterna, vilket Naturvårdsverket påtalat. Förutsättningen för åtgärden är att det utretts vara gynnsamt för naturvärdena och att angränsande fastigheter inte påverkas.

Detta beslut har fattats av landshövding Lars Erik Lövdén. I beslutet deltog även länsråd Lisbeth Schultze och naturvårdsdirektör Marie Björkman.

I ärendet deltog länsjurist Ulf Ståhl, planarkitekt Josefin Carlsson och naturvårdshandläggare Marie Tönnberg, den sistnämnda har varit föredragande.

Lars Erik Lövdén
landshövding

Marie Tönnberg
naturvårdshandläggare

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 5.

Bilagor

Bilaga 1	Skötselplan
Bilaga 2	Kartor 2A Föreskriftskarta
	2B Översiktskarta
	2C Naturtypskarta
	2D Skötselkarta 1
	2E Skötselkarta 2 – ortofoto
	2F Historiska kartöverlägg och kulturmiljöer
	2G Naturvärden
	2H Friluftsliv
	2I Natura 2000-naturtyper
Bilaga 3	Hotade och naturvårdsintressanta arter
Bilaga 4	Synpunkter på förslaget samt Länsstyrelsens ställningstagande
Bilaga 5	Beslut om kungörelsedelgivning samt upplysning om överklagande